

A SZERETET ÜNNEPÉRE Egy milliomos, akinek helyén maradt a — szive

Talán sohasem volt ridegebb a világ, mint ma. Ugy emlékszik, mintha a téli hideg belopódzott volna az élet minden egyes mozzanatába s azon keresztül az emberi szívekbe is. A mások eltiprásán való érvényesülni akarás, a megértés hiánya és a megélhetési nehézségek éppen úgy kinal falat emelnek az egyes emberek, mint a nagyobb tömörülések, sőt nemzetek és egész világrészek közé is. Végeredményben ugyanazon recept szerint szomorítják egymás életét és gyilkolják egymás idegeit az egyesek, mint az összeségek s míg a nagytöke megelégszik az azzal ha saját magának van miből megélnie s ennek folytán nem nagyon törődik a szegénnyel, úgy a nagy nemzetek nemcsak, hogy nem törődnek azzal, hogy a kisebbek meg tudnak-e élni a maguk lábán, hanem azoknak a husából, véréből szeretnék magasabba építeni nagyhatalmuk bablontornyait. Ugyancsak kevés vigasz tudunk azt, hogy ez a természet rendje s hogy a nagy hal mindíg meg fogja enni a kisebbet.

Van azonban a világnak egy természetfölötti reménysege, mely immár kétezer esztendeje minden évben Ilyentájt üstökös-ként tünik fel az emberek lelkében: ez a szeretet mindent átfogó ereje, amely karácsony ünnepén melegen fel egy kis szívet az emberi szívekben. Ebben a felvilágosodott, ultramodern huszadik században mégis csak csodálatos, hogy győző és legyőzött, szegény és a gazdag ebben a kérdésben mégis megérti egymást és egyforma áhitattal száll magába a szeretet ünnepén. Vagy talán nem azért gyulnak ki a karácsonyfák éppoly bensőséges fényességgel a kormos bányatelepek kis munkásotthonaiban, mint a vagyonosok palotáiban? A mai világban pedig — amikor olyan sok az irigy, az ellenség, a gyűlöletet szító és olyan ritka az igazi jóbarát: a karácsonyi szeretet megünnepelésének talán még nagyobb a jelentősége.

Mert azért gyulnak ki a karácsonyfák, hogy megértést és a szeretet melegét terjesszék mindenütt, ahol a nemesebb emberi érzéseket még nem irtotta ki az élet szomorú komédiája. A nagyvárosok nyomorgóinak asztalán is akad ilyenkor egy kis fehér cipő és a legmegrögzöttebbek szívét is végigsimogatja ekkor a megelégedés. A templomboltzatok aljában karácsonykor még azok ajkán is megszólal az ének, akik kifelé nem merik megvallani hitüket s a távolmaradók titokban mégis imádkoznak annak örömeire, hogy eljött a Gyermek. Az, akire évezredek óta várt az emberiség, mert érezte, hogy hiányzik valami az életéből. Ő az, akire akkor is reményseggel várt rabslóga és nagyur, mert az egyiket már-már halálra csigázta a szenvedés, a másik pedig érezte lényének üres mivoltát.

Tehát a Gyermeknek el kellett jönnie, hogy valóra váltsa a várakozók hitét és örökre belevesse az emberi szívekbe a szeretetet. És ha naponta ezerszer is elhagyják, megcsufolják, megvesztozik, sőt keresztre feszítik hálátlan látór-emberek — a Gyermek minden évben újra eljön így karácsony táján, hlepőja magát a legkeményebb szívekbe is, hogy legalább egy napra vagy egynéhány órára a szeretet legyen azokban ur. Ezért csilingel Ilyentájt szebben a szán, ezért örvend ilyenkor minden ember, ezért borul imára az egész világ, mert a legszebb ajándékokot, a szeretetet hozta vissza erre a bűnös földre a világtörténelem örökre legnagyobb, legcsodálatosabb alakja, a mindenkit egyaránt magához ölelő Karácsonyi Gyermek.

ÉRDEKES ADATOK AZ EMBERGYILKOS DINAMIT FELTALÁLÓJÁRÓL S A LEGKIVÁLÓBB TUDÓSOKAT KITÜNTETŐ NOBEL DIJ ALAPÍTÓJÁRÓL

Az a kérdés, hogy a gazdagság boldoggá tesz-e, teljesen elveszti jelentőségét és létjogosultságát olyan embereknél, akik tényleg gazdagok. Egészen bizonyos, hogy ezeknél a gazdagság érzete jelentéktelen. Tény, hogy inkább a gazdaggá levés folyamata az ami a tett embereit a megelégedés érzetével tölti el.

Egy neves német nemzetgazdász, érdekes módon szemlélteti azt az alkotó munkát, amely Rotschild, Rockefeller, Morgan Krupp és a többiek hatalmas vagyonuk tulajdonosává tette; ez a mű egyszerűsége "a pénz regénye" is lehetne. A nagyok közül nehéz dolga a legnagyobbat megnevezni. Az átlagember ritkán értékeli pénzt, gazdagságot, tudás, alkotóerő és hasonló a materializmus felett álló értékek nélkül. De a milliomosok között is a norvég Nobel Alfréd a dinamit feltalálója, nemcsak mert egy óriási vagyon tulajdonosa volt, hanem legfőképpen, mint a nagylelkűség megtestesülése külön figyelmet érdemel.

Élete, hacsak külön sikereit szemléljük is, valóban irigylésre méltó. Egy ember, szokatlan tudással, áthatva a munkától, kutatásainak eredményeképpen a legveszedelmesebb robbantó anyagot egyszerűen az emberi akarat jármába hajtja. Harminc éves korában a világ már mint feltalálót ünnepli, a negyvenes Nobel már nemzetközi nagyjáparos, akinek erkölcsi siker mellett az anyagi is hűen követ. Független lesz, mindent megszeresz, amit a teremtéshez kíván. Nincs munkakörhöz kötve, az élete változatos; ahova lép bálmulás, nagyrabecsülés kö-

veti. Szóval életének minden külső sikere meg volt, mely Nobel utolsó szaván végig el is kísérette. Aonban — ez a siker csak külső volt. Az a bizonyos belső — tehát az anyagiakon felül álló — élete azonban egészen mást mutat. Az a tudat gyötörtte állandóan, hogy találmánya az emberek millióit fogja sirba küldeni s ezért — ha kifelé nem is mutatta — buskomorságba esett. Teljesen elhagyatottnak s vigasztalannak érezte magát. Társadalmi élete utálattal tölthette el; tudta, hogy környezete csak addig ragaszkodik hozzá, míg abból valami előnyt vél élvezni. Ez a tudat bizalmatlaná tette. Ugy érezte, ahogy senki dül áll a világban, akinek senki nek egy őszinte szava sincsen.

Egyedül osztrák származású titkárnője, aki nagy érdeklődéssel beszélt Nobel tervéről, fel fogásairól és egészséges elvelével nagyban befolyásolta a tudóst abban, hogy találmányával lehetőleg az emberiség hasznára és ne kárára legyen Nagy viták voltak arról, hogy ezt a pusztító materiát miként lehetne az emberiség jármába hajtani. Egy ízben a svéd király a Párisban tartózkodó Nobelt — Stockholmba rendelte egy nagy szabású löpörgyár megszerzésére céljából. Munkáját elvégezve Nobel vissza sietett a francia fővárosba, — de titkárnőjének hűlt helyét találta. A titkárnő ugyanis visszament Ausztriába, hogy a boszniai okkupációban dinamittal töltött bomba robbantásától megsebesült régi szerelmét ápolja és vele megesküdhesen.

TAPOGATÓDZAS A JÖVŐBEN

A múlt hó végén Bresciában, "A dunamenti államok földhárom napig tartó ünnepség keretében edzették az olasz-magyar barátság acélkapcsait. Az ünnepség határozott tüntetés volt a megcsontított Magyarországra nagy igazságra mellet.

Mi, árva magyarok, örömmel ragadjuk meg a meleg jobbot, ha őszinte barát nyújtja felénk. A világháború tisztítóüzéből a valódi értékek fényesen, megröszödvé, megtisztulva kerültek ki. Reméljük, hogy a jövőben jobban fogják ismerni a magyar lélek értékeit, mint a múltban.

Az olaszok most elküldték — mint érdekeséget — azt a térképet, mely olasz vélemény szerint kielégíthetné a magyarokat. Ez a térkép tapogatódzás a jövőbe s megfelel annak a főfogásnak, amelyet a dánok földrajza így foglal szavakba:

ni. A történelem ugyan meghazudtolta ezen állítását, de Nobel a tudományak az emberiség boldogulásának szentelte minden idejét. Tántorithatatlanul hitt abban, hogy a szerzett millióival csak úgy tud a világéke és az emberiségnek szolgálni, ha olyan cselekedetekért és ténykedésekért, melyek a köznek hasznára és az általánosság megelégedésére szolgálnak — dijakat tűz ki.

Öt alapítványt alkotott: az első három az orvostudomány, a kémia és a fizika, a negyedik az irodalmi kiválóságokat jutalmazza. Az ötödiket a tulajdonképpeni "béke" díjat azok számára alapította, akik a népek barátságának szorosabbá tétele, a háborus mozgalmak kiküszöbölése terén a legtöbbet fáradoztak.

Veszelszky X. Ferenc
Vancouver, B. C.

LEGENDA A CSILLAGOKRÓL

IRTA: SZOMBATHY VIKTOR

A kietlen uton két alak bandukolt. Egy férfi, meg egy asszony. A nő fáradtan, beteg vonszolta magát, a férfi hátán batyu, kezében kampós, nagy bot, afféle juhásznak való.

Didergős havas szél fú. Meg-megrázza az utmenti nagy topolyafákat, este van s a falu lámpáival csak néha-néha, hunyorítanak, alig pislogva. Fényüket elrejt a hullongó hó, a felkavart fehérség.

A két ember mén-mén. Az asszony nagyokat sóhajt, talán beteg is, a férfi szakállára ráfagy a fehérség.

Illés háza busong a falu szélén. Utána még nagy üresség ásit s csak azután a többi ház. Illés veszekedés, nagyember, szereti a földet, rakosgatja a pénzt, mondják, irigy is, de hát efféle emberekben Illés nem az egyedülvaló. Most is veszekszik a disznói körül, aztán dohogva veri csizmájáról a havat a kis ámbituson. Ma még kicsi ámbitus, lehet esztendőre gangos folyosó.

A vándoreMBER megnyomja a fakilincset, betáglul a kapu, és be is léptek. A szürkületben Illés odapillant s néz a kutyákra mérgesen, mert nem ugyanak. Rohan a két kuvasz, szörnyű vicsozgással neki a jámboroknak, ám Illés megáll csodálattal, mert a kutyák nem tépik-marják a vándort. Nem bizony. Ott nyalja mind a kettő a vándorok kezét, hűségesen lobog farkcsóvájuk.

— Miféle cigánynépség vagyatok? — száll le Illés a lépcsőről. De nincs pálinkáskenyér a vándor kezében, mitől szelidültek hát meg a kuvaszok?

— Nem vagyunk cigánynépség. Hontalpok vagyunk, házatlanok, — feleli a vándor.

— Az én házam nem vendéglő, — mondja kevélyen Illés.

— Nem birunk tovább! — szólt a vándor és leült. Messze még a falu, elveszünk odáig. Csak egy meleg kuckót adjon!

— Magunk is sokan vagyunk, nincs egy felesleges vetett dűnyhánk sem a kuckó szögében.

— Nincs sok pénzünk, de valami szálláspénzt még adhatnánk, — könyörög a vándor. — Nagy utban vagyunk, szülőhelyünkre megyünk, hivatalos irás szólított. Ne hagyjon elpusztulni.

Illés számot vet az ajánlattal. Nagy, bamba fejét ide oda fordítja s szól:

— Nem bánom. A házban helyünk nincs. De az istálló meleg, oda bemehetnek. Puha szalma van alomnak.

Megindul a két vándor. Illés világit az istállólámpával, felbőg egy borju, mocorog néhány apró bárány, de áldásos, jó meleg van, párás füstöt vet a kint levő Illés lobálja a lámpát s még pokrócot is vet oda nekik.

Az asszony nem szót semmit. Sóhajtván ül le, mellé ül az ember, Illés még körülnéz, aztán morogva méri ki, de rájuk zárta az ajtót.

— Két vándornak adtam szállást, — mondja bent a házban. — szálláspénzt ígértek. De vigyáznál köll éjszaka, hátha tolvajok.

Aztán nem is gondolt rájuk többet Illés, a csizmáját dörgöltte avas szalonnával, eltervelte a jövő hetet, a vásárt, a gypajut. Később magára huzta a kékcisikos dűnyhát s pipázott az ágyban. A többiek beszélgettek diót törtek, meg mákot. Az iskolásgyerekek papírláncot ragasztott. Csak Erzsók fordult ki az udvarra, hogy csillagokat számoljon. Eladó lány. Hanem a szél dudorászott és hősziánkokat vadgósított apróra. Erzsók felmászott az égre s a firmamentumon felejtette a szemét.

Soká bálult Erzsók a sötét semmibe, aztán bejött. Nem szólt jödeig. Később is csak ennyit:

— Hát én nem tudom. Felhős az ég és a falu fölött mégis egy nagy csillag látszik. Gyönyörű nagy csillag.

— Háboru lesz megint, — véli öreganyó.

— Nem vörös csillag. Olyan mint az ezüst és lobogója is van.

Tódultak mind az udvarra. Volt, aki látta a csillagot, de olyan is, aki hiába meresztgette a szemét. Csodálatos üstökös csillag. De csak némelyek látták. A különös az volt, hogy az iskolásgyerekek, az a rossz szemű megesküdött, hogy látta. Boranénő meg nem látott semmit a sasszemével.

Erzsók sokáig nem tudott elaludni. Ő volt az első is, aki fölébredt s ment a rórátéra. Ahogy hazajönne, bepillant az istállóba. Kinyitotta a retest s benézett a vándorokhoz. Sokáig nézelődött, sikoltozott is, szaladgált ide-oda.

Illés akkor lépett ki a konyhája ajtón.

— Mit rivogsz? — szól. Erzsók liheg:

— Kis fia született az asszonynak az éjjel. Gyönyörű szép gyerek, mintha nem is fél napos volna. A sírása is olyan csengő.

Illés dobog a havon.

— Megzavarja az állatokat. Hej, minek is vót helyet adnom neki! Elküldöm őket, el én.

— Azt nem teszi, ha Istennel van! — sikolt Erzsók.

De Illés csak megy, köszörüll a torkát és fog egy nagy husángot. Ezzel veri szét az állatokat ha nyugtalanítja a gyerek. Noha jobban a szeretné a gyereket verni. Benyit az ajtón, nagyon csodálkozik. Mert bálmulatos is az apró gyerek, szőke, fürtösféjű, ott ül a jászolban s gügyögve ölelgeti a báránynokat. A tinó nyalja a kis kezét, a tehén nyugodtan kérődzik, egy berzenkedő kakas is aludt az istállóban, hát az meg a jászol fölött tőpörög és gurguláz magában.

A gyerek meg nem sír. Nevet — Ez ma született? — bököda Illés.

Rá se néz a gyerek anyjára. Mosolyog, pedig az asszony fehércsókán alig-halvány pirosaság. Ölbeveszi a kicsit, úgy védi De Illés ezt nem látja.

— El kell menniök!!! — parancsol eképpen.

A gyerek apja megrázza fejét.

— Nem? Istenkísértő ne legyen. Már csak itt kell maradnunk.

Illés megunog. A gyerek apja folytatja:

— Megfzetem! — Lássuk! — szól Illés. A gyerek apja kutatni kezd a zsebében. Tarisznyáját is végig

nézi, csizmáját is kifordítja, egyre sápadtabb lesz. De nincs pénz.

— Elveszett! — mondja végül.

— No, lám! — gunyoskodik Illés, — hát csak ki veletek!

De ekkor az apró gyerek gügyögni kezd. Mozog, mozog, ide esik oda esik, mutogat csöpp tenyerével, veri a jászol oldalát.

— Mit akar ez a gyerek? — tolja oda képtl Illés.

Hát ahogy az apróság zizegett a szalmát, ugrosik rajta, valami csörren és fénylik. Kap oda Illés, lám, ragyogó arany-péncz. Markába veszi, gyönyörködik benne.

— Varázskéze van a gyerekeknek, — mondja Illés és gögösen folytatja; nem bánom, még maradhattok. Hátha talál a gyerek újfent aranypénzt.

Megrázná a kicsit, ám az anyja nem engedti. Illés dühösen néz az anyjára. De elfordítja a fejét, mert mintha szentképre nézne. Ki is megy Illés, viszi az aranypénzt, jól eldugja a poharasfólkába.

A szél-elállott, puha fehérség ül meg a lapos tájat. Varjúk kárognak s a havon egérnyomok vonnak vékony barázdákat, madárlábak irnak csodálatos ákom-bákumokat.

Nini, a falu fölül mennyi népség jön most. Emberek, asszonyok, gyerekek, meg a teglgyárból, munkások, leghátul. Haladnak bizony. Bor van az egyiknél csobolyóban, a Lukács szabó felesége meleg cipőt takar nagy kendőbe, a vén Máté Gergely valami öreg kabátot szorongat hóna alatt, Bodón Márkus meg éppen az elhalt csecsemője tisztáját bugyolálta bu-

gyorba, jött az uton mindenki. Megálltak Illés kapujában.

A vén Máté Gergely kiáltott: — Hej, Illés hallottuk, hogy a házába apróság költözött. Engedj be hozzá!

— Nem lehet, — feleli Illés, — zavarjátok az állatokat.

De beszélhetett már. Asszonyonk nem győzhet ő sem. Be nyomták bizony a kaput, az istálló ajtaját s alig veszi észre magát Illés, a sok nép mind ott becézi, csókolgatja a szőke gyereket. A vénség Rozáli koronát is lát a gyerek fölött sugárbul.

— Hađd simogassam én is — emeli fel ép balkézét Sós Pál, mert a háboruban megbénult a jobbik, — és közelebb megy a kicsihez. Kitarja a karját. Aztán csak annyit mond:

— Jaj! — és rémülten kallimpál a jobb karjával.

— Emberek, — hebegi — nézzétek, szolgál a jobbkarom is.

Ugy borul a jászolra, sírván.

Az emberek hátrahúzódnak. Nem mer szólni egy sem, valami melyk imát bugyogtat, csak úgy, a szájaszélén. Öblösnborral itatja a gyerek szülőjét Lukács szabó felesége cipőt tőneki, Máté Gergely ráteríti kabátját az anyára s Bodón Márkúsek csecsemő-tisztáját hozzértó asszonyi kezek ruházzák a nevető csöppögre. Olyan bőre, mint a bársony, a szem mint a mély tenger.

Köbül Tamásék kislánya s csak. Őt is eirangatták idáig, alig látott szegény, hályogva s szemén, de otthon nem hagyhatták megésmen, fél magában. Most csak sírdogál. Aztán va-